

په شه‌باش نه و دار به پرووهی نه له رانده وه

نه سعه د جه‌باری
(سلیمانی)

(پیشک‌شه به روحی پاکي دایکم)

تو نه و مندا له ساويلک‌ه نه بووی تیکه‌یه ک نانی بده‌نئ و به‌ره‌لای بکه‌نه دهره وه بؤ گه‌په ک و وازی‌کردن، بیرت نایه‌ته وه پوژئ له پوژان دایکت ده‌ستی بؤ به‌رز کرد بی‌تیت‌ه وه، نه وه باوکت هر نا، مندا له به سروشت هه‌موو پیکه‌کان تاقی ده‌کاته وه، توش چاوت له نیو ته‌پوتوژی پرودا وه‌کانی نیشتمان کرده وه، هر به مندا له چکت بینی، پیشمه‌رگه ت بینی، مالیکی ئاپورای پر له‌هاتوچو، په‌نگه تا مردن نه وه چاره‌نووست بیت!

نه وئ پوژئ تو یان خسته قوتا بخانه وه، سه‌راپای نیشتمان تووشی شه‌پوشو پر بوویو، سه‌ریازی داگیرک‌ه قوتا بخانه‌کی ئیوه‌ی کرد به پایه‌گه و سه‌ریازگه‌ی خو، نه و پوژانه هه‌ستت به چه‌وساندنه وه نه‌ته‌وه‌کته ده‌کرد، که چو پوژستال له پی ئازاری خه‌ونه‌کانت ده‌دات، ئاسان نییه ته‌مه‌نت ته‌نیا شه‌ش به‌هاریت، درک به‌وه بکه‌یت که شاره‌کته له ژیر هه‌په‌شه و شه‌پوشو پر ته‌عریب‌دایه، ئاخ‌ه‌گه‌ر خه‌می نیشتمان نه‌بیت، ده‌بی تو چی بیت وا له نیو گیزا وه‌کاندا ده‌ته‌وئ بلای «خوایه وه‌ته‌ن ئاواکه‌ی چه‌ند دلگیر و شیرینه»، ماموستا کانت یه‌ک له یه‌ک خه‌بات‌گیزتر، نه‌وان بوون به سیمبؤل و چرای گه‌شی زانست و چاندنی گیانی خو شه‌ویستی نیشتمان بؤ هه‌موو قوتا بییه‌کانی گه‌په‌که خیر له‌خو نه‌دیوه‌کته‌تان، له پوژگاریکی پر له ناو می‌دیدا!

تو به‌ر له‌وه‌ی بجیته قوتا بخانه، له قوتا بخانه‌ی بنه‌ماله‌یه‌کی تیکو‌شر و خاوه‌ن دایکیکی پاله‌وان و قاره‌مان بووی، په‌نگه که‌س نه‌زانی تو مندا له بووی هه‌ستت به گریانی دایکت کرد بیت،

که چۆن به نهیښی بۆ نیشتمان دهگری، کاتێ له گریانهکانی دایکت ورد دهوویتهوه، پې لهحهسرهت و ئازار بوون، بۆ پۆژگارێک که یارمهتیدهوی نهبوو، ئهو دهیوت «بیرم نایهتوه قهت پێکه نیبیتم»، ئاخو ئهو هیشتا گهنج بوو دواى مردنی دایکی، بابی بۆ خوێ ژبهژنی پێ دهکات، هیڤدهش نابات بابی به پروداوی ئۆتۆمبیل کۆچی دواى دهکات!، دواى پینچ سالێک میڤردی یهکهمی کوتوپر ئهویش کۆچی دواى دهکات، لهنیوان پینچ بۆ شهش سال لهنازی باوک و میڤرد بییهش دهبیست، ههمیشه دهیوت «من بهبی دایکی گهورهبووم، ئیوه نازانن بی دایکی چهند گرانه»، براکانی ئهو بۆ ئهوهی ئهم سهگرهردان نهبیست به دوو مندالوه، به ناچارى له شووبرایهکی خوێ مارهى دهبرن، که ئهویش هیڤدهی نهبردبوو له هاوسهههکهى جیاوویوهوه، که کورپکی لئ ههبوو، بهو شیوهیه ژینکی ماندووی دهستی پۆژگاری تازو، میڤرد و باوک مردوو دهچیته نێو ژینایک به دلی نییه و ناچاریشه لهگهڵیدا بپوات.

ئهو دهیزانی میڤردی دووهمی که شووبراکهی بوو، ئهوهنده له خهمی قورئان و زیکر و خواپهستیدا بوو، ئاگای له مالومندال نییه، بۆیه به ناچارى پێگهى هاتونههاتى لهگهڵ بهسهربرد و ههموو دهقه و سهعاتیکی مردنیک بوو، ئهو پۆژ له دواى پۆژ قورسایى ژيان له ههموو لایهکهوه بارى گران کردبوو.

خوێ گێراویهتییهوه که چۆن جارى وا ههبووه عانهیهکیان لهمالدا نهبووه، بهلام خۆپاگری و قهناعهتهکهى ئهوى وانیشان داوه که تاکه دهولهمهندی ههموو دنیاى، ههمیشه دهیوت «له دوو هاوسههه تۆخهیم نهکرد، هههراز و نشیوی

زۆر ماندووکیشم بینیهوه، که هیچ ژینیک ناتوانی بهرگهى بگریت»، دووهمین مندالی له میڤردی دووهمی که کورپکی جوان و قشتیله دهبیست، له تههمنى دوو سالیڤا کوتوپر له چاوترووکانیڤا دهمریست و ئهوى دایک نغروى ئازارهکانى ژيان دهکات، ئاخو ئهو ههه له میڤردی یهکهمی دوو مندالی تری مردبوون، ئهگههچى دوو مندالی لهویش ههبوو، ههردهم ئهوهی دهوت که پۆژگارهکانى ژيان زۆر بی پهحم و بی بهزهییانه مامهلهى لهگهڵ کردووم، پهنگه ژياننامهى ئهو بنووسریتهوه به چهندان کتیب تهواو نهبیست، ئهو دهیوت «هاوسههه یهکهمم ئاموزای خۆم بوو، به خوشهویستی شووم پێ کردبوو، کاتى نهخۆش کهوت و کۆچی دواى کرد، ژيانم لهبر چاو پهشبوو، بهجۆرێ وام دهزانى ئیترمهحاله بتوانم ههناسه بدهم، چونکه ئهوهندهی نهبردبوو باوکم کۆچی دواى کردبوو، ئهو بهیجگه لهوهی ههه زوو له باوهشى دایکم بییهش بووم، به کچیتى بهرپرسایاریهتی سێ برا و خوشکیکم کهوته سههشان، خهم و ههسههتهکانى ژيان و ئازار پۆژ به پۆژ دهیسووتانم».

ئهم شاره زیاتر ئازارت دههات که تۆ خواوهنى ههست و نهستی مرقفانهبیست، ههه چهند سالی پروداویک یهخهى خهڵک دهگرێ، پروداوهکانیش یهک لهیهک خویناوی تر و ئازاربهخشتن، جارێ مالیان له ئهویههه شاره و جاریکی تر له گهپهکی جمهورى و مالپووخان و دهربهدهرى نێو ئهم شاره بهرۆکی ئیوه بهرنادات، له ترسى شهپى دهستهویهخهى کورد و تورکمان به ناچارى هاتبوونه گهپهکیکی میلی به ناوی جمهورى!، کاتى له سهههتای شهستهکانى سهدهى پابوردوو شوپشى کورد ههگیرسا، ئهو گهپهکهش له سهروبهندی سههههلهدانى

به عسييه خويتمژه كان كه وته بهر په لاماردان و مال به مال له لايه ن ياساول و چه ته كانى حهره س قه ومييه وه به شوفل پروختيران و سووتيران، خه لكه داماو كه شى هه ر نه وه نده پيپراگه يشتبون، كه كه لوپه له كانى خويان دهر ياز بكه ن، ته نانه ت هه نديكيان فرياي نه وه ش نه كه وتبون، كاتى دايكت نه و پوزگارانه ي بو ئيوه ده گيپايه وه خو ي هون هون فرمي سك به چاوه كانيدا ده هاتنه خواره وه، ئاخر نه و هه ميشه ده يوت «من چه ندان جار مال سووتا و و دهر به دهر، هه ر چه ند ساليك مالىكم پي كه وه دنا و دواتر به پروداويك مالو حالم ده هات وه سه ر هيچ»، هه ميشه ده يوت «من نازانم باسى چيتان بو بكه م، نه منداليم به خومه وه ديوه، نه كه نجيتى، كاتيكيش شووم كرد، له دوو هاوسه ر وه نه وزيكم نه دا بو ژيان تا بلنم ئوخه ي»، ئاخر نه و له مي ردى دووه مى، نه ويش هه ر ئاموزاي بوو، بيچكه له وه ي كه كوپه ناوه نجيه كه ي له ده ست دا، كچيك و كوپيكي ترى هه بوو، هه ميشه ده يوت «شوكرى خوا ده كه م كه هيشتا به پيوه م»، نه وه شى ده وت له هه موو نزيه كي دا «خوايه كه وتنم و مردنم يه كه چركه سات بيت و كه س به خومه وه ماندوو نه كه م»، كاتيكيش به سه ر هات و سه رگوزشته كانى خو ي ده گيپايه وه، له كه ل هه موو قسه يه كدا ده ستى بو چمكيكي كه واكه ي ده برد، كراس، يان فه قيانه ي كراسه كه ي بو سرينى فرميسكه كانى چاوى، نه و له كه ل هه ر قسه يه كدا فرميسك له چاوه كانيدا ميوان بوون، زورجار پيتان ده وت «ئه رئ تو فرميسكى چاوت له كويدا عه مباركردوه وا هه ميشه حازه و له كه ل هه ر قسه يه كدا ديته خوارئ»، نه ويش ده يوت «فرميسك چييه، نه كه ر مردم زووخاوى

په ش هه لده هينمه وه، نه وه نده خه مه كانم زورن نازمي رين».

نه و بو هه موو گرفت و كه لينيك، يان پروداويك چيروكى خو ي هه بوو، نه وه نده شاره زابوو، بو دوزينه وه ي چاره سه رى گرفته كان وه كه حه كيمي ك مامه له ي له كه ل ده وروپشتدا ده كرد، بي نه وه ي بزاني دهر ده كانتى ساپژ و تيمار ده كرد، ئاخر نه و پاله وانى نيو ته مومژى ژيان بوو، ده يزاني له كوئ خالى گه ش هه يه و له كوئش خالى ناو مي دي، بويه له كه ل پروداوه كانى ده وروپه رى خوي دا ده سته وه ستان نه بوو.

كاتى منداله كانيشى كه و ره بوون، له هاوسه رى يه كه مى كوپ و كچيك و له هاوسه رى دووه مى كوپ و كچيكى دى، نه وان وه كه يه ك بازنه مامه له يان له كه ل خيزاندا ده كرد و تا نه و زيندوو بوو نه يانده زانى نه و خوشك و برايانه له دوو باوكى جياوازن، ته نانه ت به كوپه كه ي مي ردى دووه ميشيه وه وا ئاويتى يه كتريو بوون كه س نه يده زانى كى باوكيان، به لام خزمانى نزيك ده يانزاني يه كه دايكيان له دوو باوكى جياجيا هه يه، ئاخر نه وه نه و بوو سيمبولى دايكايه تى و پاگرى خيزان كه بو چركه ساتيكيش نه يده هيشت هه ست به و جياوازييه بكرىت، نه ي دايكايه تى وانه بي بوچى باشه، وه ختيك نه وان كه و ره بوون ئيدى خه مى نه ويش كه و ره تربوو، كوپيكي بو دهر يازبوون له سه ر يازى و خو به كوشت نه دان بو ده وله تي ك كه به هيى خو ي نه ده زانى هه له ات و دواى ماوه يه كيش له پريزه كانى يه كي ك له لايه نه سياسيه كان بوو به پيشمه ركه، نه و خه مى نه وه ي نه بوو كه كوپه كه ي بووه به پيشمه ركه، به لكوو ده يوت ئاخر بوچى له و حزبه ي براكه م نه بيت و بوچى نه چوو بو لاي نه و بو نه وه ي خال و خوارزا ناگيان

لهیهک بێت، هه‌میشه‌ شانازی به‌ براكه‌یه‌وه‌ ده‌كرد، كه‌ پۆڤگارێكه‌ پێشمه‌رگه‌یه‌، ده‌یوت «ئهو‌ براهه‌م له‌من كۆلتسه‌، هه‌ر به‌ منداڵی چووه‌ پیزی كوردایه‌تی و پێشمه‌رگایه‌تییه‌وه‌»، زۆرجار ده‌یوت «له‌ زه‌مانی هه‌رس قه‌ومیه‌وه‌ هه‌ر له‌ شه‌ست و سیۆه‌ خه‌تی نه‌دابوو جلی پێشمه‌رگایه‌تی كرده‌ به‌ری و نه‌ویش وه‌ك من له‌ ژياندا ئۆخه‌ی نه‌كرد»، هه‌میشه‌ نزا‌ی بۆ برا پێشمه‌رگه‌كه‌ی ده‌كرد، كه‌ سالانیکی زۆره‌ به‌و شاخانه‌وه‌یه‌، هه‌موو جه‌ژنیکی پهمه‌زان، یان قوربان پێش نانخواردنی جه‌ژن ده‌بوو ئهو‌ له‌بری جه‌ژنه‌ پیرۆزه‌ فرمێسك برپێژی و له‌گه‌ڵ خۆی، قوڵپی گریان‌ی ئیوه‌شی ماندوو ده‌كرد پێتان ده‌وت «جاران بۆ براكه‌ت و ئێستاش بۆ كۆپه‌كه‌ت، كه‌ هه‌ردووکیان لێته‌وه‌ دوورن فرمێسك ده‌رپێژی و نانی جه‌ژنیش له‌ئێمه‌ و له‌خۆت تال ده‌كه‌ی»، ئیتر دوا‌ی ئهو‌ به‌ ساردوسپیه‌كه‌وه‌ نانی جه‌ژنتان نۆش ده‌كرد، به‌لام ده‌یوت «برازاكه‌م له‌گه‌ڵ ئیوه‌دا هه‌یچ جیاوازیان نییه‌»، بۆیه‌ هه‌ر سه‌ر له‌به‌یانی یه‌كه‌م پۆژی جه‌ژن خۆی ده‌گه‌یاند ه‌ لایان بۆ قه‌لا و ئهو‌ پۆژه‌ له‌لایان ده‌مایه‌وه‌، یان بۆ تاقیك كه‌مێك له‌ خه‌مه‌كانی به‌با ده‌داو ئیوه‌ش منداڵبوون، ئهو‌ پۆژه‌تان بۆ گه‌مه‌ و یاریكردن و سه‌یرانی به‌رده‌م قه‌لا و ته‌نیشته‌ سینهما «خه‌یام»ی جارن به‌هه‌ل ده‌زانی.

جاریك جه‌لته‌ لێی دا، بۆ جاری دووه‌م جه‌لته‌ لێی دایه‌وه‌، ته‌نیا سێ پۆژ له‌ نه‌خۆشخانه‌ی كۆماری مایه‌وه‌، ئهو‌ سێ پۆژه‌ش به‌ به‌رده‌وامی نزاكه‌ی جێگیربوو، به‌ به‌رده‌وامی هه‌ر زووخوا‌ی په‌شی هه‌لده‌هێنایه‌وه‌، ئیواره‌ی پێنج شه‌مه‌م بوو تو‌ له‌ قاوشی نه‌خۆشخانه‌كه‌ ده‌هاتیت و ده‌چوویت، له‌په‌ر په‌نجه‌ره‌ی قاوشه‌كه‌ی دایكتی

لێ خه‌وتبوو، ته‌وژمی په‌شه‌بایه‌کی به‌هێز هه‌ردوو لا په‌نجه‌ره‌كه‌ی كرده‌وه‌ و په‌شه‌بایه‌کی به‌هێز خۆی به‌قاوشه‌كه‌دا كرد و په‌رده‌كانی په‌نجه‌ره‌كه‌ی به‌م لا و ئهو‌ لادا ده‌هێنا و ده‌برد، له‌و ساته‌ ناخۆش و په‌ر ویشوومه‌یه‌دا دوا‌هه‌مین په‌سته‌ی دایكت بیركه‌وته‌وه‌ كه‌ به‌رله‌وه‌ی بكه‌وێته‌ سه‌ر زه‌وی ده‌ستی بۆ كێلۆنی ده‌رگه‌ی هه‌یوانه‌كه‌تان برد و وتی «دنیا وه‌یشوومه‌یه‌»، ئهو‌ له‌ ژياندا دوا‌هه‌مین قسه‌ی ئهو‌ بوو، ئهو‌ پۆژیو كاتی جه‌لته‌ لێی دا، به‌یانییه‌کی زوو بوو، خه‌وتی پهمه‌زانی ئهو‌ ساله‌، كاتیکیش بۆ دوا‌جار چاوه‌ ماندوووبوه‌كانی لێكنا بۆ تا‌هه‌تایه‌ ئیواره‌ی نۆی پهمه‌زان بوو، به‌ زمان‌ی به‌پۆژوو شه‌وی پێنج شه‌مه‌م له‌سه‌ر هه‌ینی هه‌والی مردنی ئهو‌، نه‌ك هه‌ر له‌نیو خزمان و دراوسێكان، به‌لكوو به‌جاری گه‌ره‌ك و شاری خرۆشاندا.